

Predgovor

Učenjem postajemo veći, ali razumijevanjem spoznajemo kako smo mali.

(A. Simonić)

U našoj domovini tradicionalan je uzgoj ovaca i koza, posebice u južnim i brdskim područjima. No, još i danas uzgoj ovaca i koza provodi se na tradicionalan način pa je proizvodnja mesa i mlijeka od tih životinja i danas dosta nisko i slabo produktivna. Ipak, moramo spomenuti da se posljednjih desetljeća uvezao prilično velik broj mliječnih pasmina koza, a manje ovaca, kao i neke mesne i mliječne pasmine. Isto su se tako pojavila veća stada tih životinja i u ravničarskim djelovima naše zemlje. To nas je ponukalo da se prihvatimo pisanja o rasplodivanju tih vrsta životinja, jer baš o uspješnom rasplodivanju ovisi produktivnost i uspješna proizvodnja njihovog mesa i mlijeka. Smatrali smo korisnim doktora veterinarske medicine upoznati sa zasebnom fiziologijom razmnožavanja malih preživača, da bi u što većoj mjeri mogli pomoći stočarima u suzbijanju smanjene plodnosti i neplodnosti plotkinja i rasplodnjaka. Time bi se što više povećala produktivnost, a samim tim i isplativost bavljenja ovčarstvom i kozarstvom.

Posebice smo opisali mogućnosti upravljanja fazama razmnožavanja te tako mogućnosti povećanja broja jaradi, odnosno janjadi, što se može postići stimuliranjem tri janjenja ili jarenja u dvije godine. Isto se tako umjetno može sinkronizirati pojavu mrkanja u velikom broju plotkinja istovremeno, što olakšava najtočnije vrijeme pripusta ili umjetnog osjemenjivanja, a samim time i najveći postotak uspješno oplodjenih, odnosno gravidnih plotkinja. Zato smo i opisali najsuvremenije postupke takve manipulacije sa životinjama, a posebice smo naglasili one koji su najprikladniji za naše uvjete. Nadalje smo opisali i slične postupke za muške životinje, odnosno rasplodnjake te postupke dobivanja i obrade njihovog ejakulata, kao i konzerviranje i primjenu njihove sperme za umjetno osjemenjivanje.

Opisali smo i suvremene spoznaje o mogućnostima manipulacije s gametama i zigotama u ovaca i koza, iako se ti postupci u nas još ne primjenjuju u praksi. Opisali smo mogućnosti dobivanja jajnih stanica i zigota te njihovo konzerviranje dubokim smrzavanjem, kao i postupke transfera. Prikazali smo i različite postupke dijagnostike gravidnosti u ovaca i koza s naglaskom na primjeni ultrazvučne dijagnostike kao i najsuvremenije i najtočnije metode koje omogućavaju vrlo rano postavljanje dijagnoze gravidnosti. Time se može negravidne plotkinje ponovno pokušati oploditi

te tako postići što veći postotak plodnosti u stadu, odnosno maksimalni broj janjadi ili jaradi. Zbog ranije navedenog smatramo da će u budućnosti svako veliko stado malih preživača morati imati na raspolaganju uređaj za ultrazvučnu dijagnostiku gravidnosti.

Pisanje ovog udžbenika bio je zahtjevan zadatak, u prvom redu zbog činjenice da pored primijenjene fiziologije i patologije rasplodivanja kao i biotehnologije rasplodivanja udžbenik sadrži i dijelove zoohigijene, stočarstva, genetike, biologije, biokemije, hranidbe te drugih srodnih znanosti. Nakon udžbenika o rasplodivanju krava, svinja i konja koje su napisali autori ovog udžbenika i ostali nastavnici matične Klinike za porodništvo i reprodukciju, udžbenikom „Rasplodivanje ovaca i koza“ smo u potpunosti htjeli zaokružiti ciklus rasplodivanja farmskih životinja što će u prvom redu studentima veterinarske medicine s određenim predznanjima, uvelike olakšati put svadavanja stručnog i znanstvenog štiva iz predmeta Porodništvo domaćih životinja zasigurno među najvažnijim u nastavnom planu i programu Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Udžbenik je namijenjen i studentima poslijediplomskog studija Teriogenologija domaćih životinja kao i doktorima veterinarske medicine u terenskoj praksi, stočarskoj proizvodnji i znanstvenim ustanovama. Osim toga smatramo da će se ovim udžbenikom moći poslužiti i veterinarski te poljoprivredni tehničari, a isto tako i obrazovaniji stočari i vlasnici većih stada, jer su postupci indukcije i stimulacije mrkanja opisani tako da budu lako razumljivi.

Na kraju, želimo istaknuti da smo se kao autori s prethodnim iskustvima u pisanju sveučilišnih udžbenika prvi put susreli s osobitostima i problematikom pisanja o rasplodivanju dvije životinjske vrste u istom udžbeniku, na prvi pogled istih, odnosno vrlo sličnih, ali ipak s mnoštvom različitosti. Stoga je jednostavan i čitateljima prihvatljiv, komparativni prikaz obje vrste malih preživača na istom mjestu predstavljao veliki izazov, koji smo nadamo se uspješno svladali. Studirajte ovaj udžbenik i svakako odbacite nestrpljivost u pristupu jer je nemoguće sve bitno izreći u jednom dahu.

Spoznajom da današnji tragovi znanja pa tako i naš udžbenik čine sutrašnjju budućnost želimo Vam sretan put i zadovoljstvo u stjecanju novih spoznaja.

U Zagrebu, 29. listopada 2009.

Autori